

II.A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Apátfalvi ragadványnevek

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- | | | |
|--|--|--|
| <input type="checkbox"/> agrár- és
élelmiszergazdaság | <input type="checkbox"/> egészség és életmód | <input type="checkbox"/> épített környezet |
| <input type="checkbox"/> ipari és műszaki
megoldások | <input checked="" type="checkbox"/> kulturális örökség | <input type="checkbox"/> sport |
| <input type="checkbox"/> természeti környezet | <input type="checkbox"/> turizmus | |

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Apátfalva

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- települési tájegységi megyei külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

„Azt az egyet meg kell adni,
Hogy a Szűcs György falujában
Könnyű volt eligazodni:
Mivel ottan minden ember
Névhez jutott olcsó szerrel
Azon felül, mit az apja
Adott neki, meg a papja.”

Arany János: A bajusz

Tisztelettel ajánlom a Települési Értéktár Bizottság figyelmébe Mátó Edit apátfalvi ragadványnevekről szóló szakdolgozatát, amelyet az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola diákjaként írt. Jelenleg ez az egyetlen átfogó, tudományos igénnyel megírt dolgozat e témában falunk ragadványneveiről.

A ragadványnevek településünk életében mindig fontos szerepet játszottak, sőt ma is előfordul, hogy egy-egy embert a faluban anyakönyvezett nevén nem is nagyon ismernek. Gondoljunk csak arra, hogy a nemrég elhunyt Kardos Imre nevét hallva keveseknek jut eszébe azonnal az a jó kedélyű nagy tudású vőfély, viszont ha *Nóvé* Imre bácsiként említjük, a többség azonnal tudja, kiről van szó.

A ragadványnevek nem az öncélú gúnyolódás eszközei voltak régen és jó esetben ma sem azok, tehát nem keverendők össze a gúnynevekkel, bár időnként igen vékony határ választja el ezeket egymástól. Arra szolgáltak és szolgálhatnak ma is, hogy az azonos nevű embereket megkülönböztessék egymástól. Gondoljunk bele abba, hogy Apátfalván 20-30 gyakori családi név fordult elő és ezekhez 5-6 gyakori keresztnév közül választottak a szülők. Ebből adódott, hogy egy időben több teljesen azonos nevű ember élt a faluban, akik esetleg nem is voltak rokonok.

Vannak akik ragadványnevüket büszkén viselik, vannak akik ellenérzéssel viseltetnek iránta. Apátfalva e nevek tekintetében igen gazdag település, van olyan vezetéknév, amelyhez közel harminc ragadványnév köthető. Biztosan állíthatom ezt azért is, mert a nyolcvanas, kilencvenes években a megye területén nyaranta megrendezett honismereti diáktáborok alkalmával a

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

gondjaimra bízott diákok közreműködésével magam is gyűjtöttem e neveket. Tapasztalataim szerint más települések is sok ragadványnevet őriznek, de kevés veheti fel a versenyt e tekintetben Apátfalvával.

Mindezek alapján jó szívvvel ajánlom figyelmükbe a feldolgozott gyűjtemény értéktári felvételét, amely az opponensi szakvélemény szerint nyelvészeti és néprajzi szempontból egyaránt szakszerű feldolgozása az apátfalvi ragadványneveknek. Hitelességének alapja, hogy az adatközlők mindegyike tősgyökeres apátfalvi és a dolgozat névtár része több, a település múltját jól ismerő helyi lakos – ma már sajnos nem mindegyikük él – véleménye szerint pontos, alapos munka.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A ragadványnevek részei szellemi örökségünknek és nem csupán statikus gyűjteményként, hanem dinamikus élő organizmusként vannak jelen. Jelen vannak, mert ma is használnak közülük igen sokat. Jelen vannak, mert időnként újak születnek és sajnálatos módon viselőik halálával el is tűnik közülük nem kevés. Fellelhető bennük a humor, a találékonyság, a praktikum egyszóval minden, ami a falusi ember észjárására jellemző. Legtöbbjük eredete is megfejtethető. Mindezek alapján jó szívvvel ajánlom települési értéktári felvételét.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Mátó Edit: Apátfalva ragadványnevei szakdolgozat

Mátó Lajos: Apátfalvi ragadványnevek 1987. kézirat

Takáts Lajos: Az apátfalvai nyelvjárás 1926 Csanádvármegyei könyvtár

Tamasi Mihály: Királyhegyes társadalma Makó 1998. Erdei Ferenc Társaság Füzetei 10.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Apátfalva Születettek anyakönyve
index 1895-1920-ig.

Bobély U (Urbán) Ferenc 1895

Balogh (Vig) Rozália 1895

Balogh (Vig) Juliána 1897

Bálint N. Julianna 1901

Farkas (Jozsa) András 1895

Farkas Jozsa Rozália 1896

Farkas J. Juliána 1896

Fejes D. István 1897

Farkas Józsa Mária 1898

Farkas J. Viktória 1902

Fejes D Anna 1905

T Fodor Antal 1910

T Fodor Anna 1912

Fazekas J. János 1913

Fejes D Mária 1913

Fazekas J István 1914

Farkas I Imre 1920

H Kovács Lajos 1909

Juhász F Rozália 1908

Juhász F József 1914

Juhász D János 1914

Kerekes B Veronika 1897

Kerekes B Erzsébet 1897

Kerekes Sz Margit 1910

Kerekes K Mária 1901

H Kovács Lajos 1909

Langó K Ferencz 1905

Ludányi K Viktória 1912

Ludányi K Mihály 1913

Mátó Cs Antal 1897

Mátó Cs János 1897

Mátó (Péró) János 1898

Mátó Cs György 1899

Mátó P Mihály 1899

Mátó J Mihály 1899

Mátó Péró András 1901

Mátó Péró István 1902

Mátó Péró Noé 1905

Mátó P. Noé 1907

Nagy D (Dudás) Julianna 1895

Nagy D József 1895

Nagy (Sőrés) Pál 1896

Nagy Sőrés Balázs 1897

Nagy S Ferenc 1897

Nagy D Rozália 1897

D Nagy Róza 1899

Nagy Gy Piroska 1903

Nagy György Mihály 1904

S Nagy András 1905

S Nagy Veronika 1905

Sóki (M) József 1897

Sóki G József 1898

Sóki Kis Rozália 1898

Sóki Sz Rozália 1898

Sóki B Rozália 1898

Sóki (Kis) Julianna 1899

Sóki (Nagy) József 1899

Sóki G. Anna 1900

Sóki B Ágnes 1900

Sóki G Mihály 1900

Sóki K János 1900

Sóki K Anna 1904

Sóki G Márton 1905

Szabó P Rozália 1896

Szabó P. Mihály 1901

Szabó Nyíri Márton 1896

Szabó Nyíri István 1899

Szabó K. Anna 1903

Szabó Ny György 1905

Takács (B) Rozália 1897

Takács (Bodor) János 1897

Takács B Antal 1897

Takács M Katalin 1898

Toth (Laczi) Krisztina 1896

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Toth Laczi Katalin 1896	Halotti anyakönyv
Toth B Mária 1897	1895-
Toth (Sz) Mihály 1897	Varga Reku András 1898
Toth Sz Julianna 1897	Varga (Imre)András 1898
Toth (Bacso) Katalin 1897	Varga Kása Erzsébet 1899
Toth L Mária 1897	
Tóth (Laczy) István 1897	
Tóth Sz János 1898	
Tóth L Rozália1898	
Tóth Laczi Krisztina1898	
Tóth Szurutyka Katalin 1899	
Tóth István (Puskás) 1904	
Varga K (kasznár) Veron 1895	
Varga (Imre) András 1898	
Varga (M) Rozál 1895	
Varga (Kuszi) Erzsébet 1895	
Varga R Mihály 1895	
Varga Sinka Katalin 1896	
Varga Puskás György 1896	
Varga M Mihály 1896	
Varga Cz János 1896	
Varga L Anna 1896	
Varga Sz Juliánna 1896	
Varga Koron Anna 1896	
Vigh I Juliána 1896	
Vigh J Márta1896	
Varga (I) Juliánna 1897	
Varga G. Mihály 1897	
Varga K Anna 1897	
Varga I Krisztina 1897	
Varga Gy Katalin 1898	
Varga Imre Erzsébet1899	
Varga P Márta 1900	
Varga H József 1900	
Varga Szent Piroska 1901	
Varga A János 1901	
Varga Imre Pál 1902	
Varga J János 1902	
Varga (I) Anna 1902	
Vig János (Mátyás fia) 1904	
Vig József (Márton fia)	
Varga R József 1906	
Varga (Vas) Mihály 1907	
Varga Korom Juliána 1910	
Varga L György 1918	

Ragadványnevek.

Ánó, Apró, Bacsó, Ballangó, Bandi, Betyár, Betyó, Bikás, Bodó, Bodor, Bornyú, Burdi, Burkus, Burúzs (Ambrús), Czakó, Czihi, Czingél, Czinogós, Czuczika, Cséfes, Csélé, Csicsa, Csikar, Csuszi, Csücsfű, Dudás, Fercsi, Garajkó, Gáró, Gazdag Furák, Gatyás, Gédénda, Gonda, Gyalús, Gyépi, Gyilgyi, Gyuri, Hasi, Hentés, Jakab, Jédna, Józsa, Kaczúr, Kacsaj, Kácsa, Kajzér, Kakas, Kalapos, Kapcsé, Karabács, Kecskés, Koszta, Kotorány, Kotyész, Kukucs, Kuszi, Kutik, Laczi, Laska, Lukas, Matyó, Némés, Pájó, Páppá, Péczkó, Péró, Pétor, Pipíske, Pisti, Pisztoj, Platyusz, Prófé, Pruszlik, Punyë, Puskás, Rëfërás, Rëku, Rëzge, Rossz Miska, Samu, Sinka, Snadar, Sodró, Sörés, Subasa, Sutús, Szegyes, Szél Antal (szélmalma volt), Szélső, Szent v. Senti, Szilaj, Szittyencs, Szökő, Szurutyka, Tádé, Tallas, Tëtë, Tiraj, Topa, Topár, Tuncsi, Üti, Zakar, Zód bíró, Zsëtta, Zsíros, *Zsofi.

Pl. a Vargákat így különböztetik meg egymástól: Bandi Varga, Czakó V., Cziri V., Gergé V., Gyépi V., Hasi V., Kakas V., Kasznár V., Koszta V., Kotyész V., Kukucs V., Kuszi V., Marcsi V., Punyë V., Puskás V., Rëku V., Sinka V., Szegyes V., Senti V., Tëtë V., Topa V., Tuncsi V. stb.

Zsidó ragadványnevek: Hërmány, Jakab zsidó, kis sógor, Kóbi, lenbótos, Ruzsika, sárga v. szármába-való zsidó.

Takáts Lajos: Az apátfalvai nyelvjárás 1926 Csanádvármegyei könyvtár



1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez



a Ruszki
Amerikai Mihály
Amerikás Jani
András Jóska
Appája
Arany Gegő
Bab kartárs
Babály
Bacsó
Bagaziomi Kardos
Bálint Pista
Banán
Bécs
Béka

Békai sógor
Bélési püspök
Bicski
Bikás
Bimáj
Birkás Bodor
Bíró Antal Jóska
Bityi
Blöki
Bodó
Bodor
Bodor Birkás
Bodor Nagykúti
Bodor Pipás

Bohonya
Bolond Jóska
Borbé Matyi
Boros Panna
Bótos Bacsó
Bozse
Bozse Lali
Bródy
Bubu/Pupu
Buga
Bugyi
Bukuli
Bunci
Burdi

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Burkus	Csorba	Dzsínó
Búza	Csordás Pista	Dzsoki
Cavi	Csosza	Dzsuva Gizi
Cibu	Csosza	Ejtőernyős Pista
Cickány	Csoszka	Fagyos Csikota
Cimet	Csődörös	Fakanál
Cina	Csöpi	Falu
Cini	Csudéj	Fendler Matyi
Cipő	Csula	Fercsi
Cirke	Csúnya Furák István	Ferde nyakú Vígh
Citek	Csuri	Férekalapos Sinka
Cucika	Csuszi	Jani/ferde kalapos
Cúkor Rozi	Csuszi Matyi	Férenyakú Józsa
Cúkoros Krisztina	Csutak	Figaró
Cunca	Csuti	Fingós Langó
Cunde	Csutka	Finom Palkó
Czakó	Dadogós Kerekes András	Fiser
Cziri	Dagi	Flórián
Csá	Dajkám Pistája	Forszáj
Csacsis	Dandi	Fótos képű Pintér Pali
Csárdás	Danolós Vígh Miska	Furi
Csecse Julcsa	Darázs	Fuszuly
Cseka	Dávid	Füles/ Fülcsi
Csälë	Deskó	Fülöp
Csemege	Dícsértesség Bacsó Andris	Fűrész
Csempés Kati	Dilka	Füstös Fercsi
Csicsa	Dió	Gabec
Csicsó Miska	Disznós János	Gábec
Csiga	Dobos Kati	Gácsér
Csikar	Dópó	Galuska
Csíkos	Dorogi	Gamó
Csilú	Dorogi	Gánya
Csirke	Dögös Józsi	Garajkó
Csoki	Dudás	Gáró
Csolovek	Dzsemi	Gátőr Zoli

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Gazda Laci	Imre	Kasznár
Gazda Lukács	Indián	Kecu
Gazsi	Iván Miska	Kecske
Gödönda Burkus	Izom	Kecskés Jóska
Gegu	Jaki	Keksz
Gépes Bodor	Japi/ Jappa	Kényeres Ilonka
Gergé	Jédna	Kerekes
Gilinger	Jó járt	Kertész
Giza	Jócó	Kesztyű
Gonda	Józsa	Kétszé Marci
Görbe lábú Fejes Jóska	Kabul Bedi	Kétszer Juliska
Görbe Pintér	Kacor	Kicsi Miska
Göthös	Kaczúr	Kicsi Szívem
Gubó	Kacsa	Kifli
Guci	Kácsa Julis	Kiri
Gugás Sütő	Kácsa Pista	Kis Begyó
Guminyakú	Kacsaj	Kis Cúkor
Guszt Pista	Kácsik	Kis Huszár Pali
Gyevi Kati	Kacska Mátó	Kis Kacsa
Gyilgyi	Kajzër	Kis Mókás
Gyöpi	Kakas Panna	Kis Okos
Gyura	Kakri	Kis Pali
Harangozó Jóska	Kakukk	Kis Pista
Hát hát Ferkó	Kálmán	Kis Püspök
Hát mán Tóni	Kani	Kis Ruprikás
Hentës	Kántor Kati	Kisgazda
Here	Kánya	Kiss Galamb
Hitler	Kányi György	Kóbász
Hobó	Kapitány Pista, Panna	Kóbi
Homokos	Kápolnás Langó	Kóburás
Hosszú Roza	Karabács	Koca
Huligán	Kardi Burdi	Kókai
Huppa	Kardli	Kokka
Húsos Vígh Jani	Kása	Kokkó
Imádságos Ilonka néni	Kastélyos Rozi	Kolbász

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Kopasz	Lőrincz	Nagykúti Bodor
Koporsós Mariska	Ludas	Nagyseggű Julis
Koritor	Mánda	Némés
Korkéc Miska	Marci Veron	Nétöröggy Maris
Korkota	Második Mozisné	Nimród
Korom	Máté	Nóvé
Kossuth	Matyi Pista	Nyakas
Kosztá	Matyó	Nyíri
Kotályá Jani	Matyó Panna	Nyomó/Nyomóka
Kotész	Mefi	Okos Józsa
Köcsög Miska	Mek Mester	Oktató Vereb
Könyvtáros Icuka	Ményhár	Opec
Körmi	Mesterke	Osó
Kristó Verony	Meszes Bárdos	Ótós Ica
Kugli	Mézes Pájó	Öreg Szívem
Kuka Böske	Mézes Vereb	Ózike
Kukucs	Miklós	Őzöm
Kulacs	Minta Vereb	Pájó
Kuman	Mitru Panna	Pajti
Kupa	Mityó	Pajti
Kurtán	Mókás	Pálinkás
Kusi	Mozis Margit néni	Pápaszemes
Kuszi	Mörgi Jani Bandi	Papó
Kutik	Mucus	Paprikás Bárdos
Kutyás	Mustár	Parti
Kúhídi Csikota	Muzsikás Vígh Pista	Parti Mátó
Laczi	Nagy	Partizán
Lajkó	Nagy Begyó	Paszúr Andris
Laposi Ica	Nagy Huszár	Paszúr
Laposi Ica	Nagy Kardos	Paszúr Andris
Lëskó	Nagy Kata	Patkány
Levélhordó Jóska	Nagy Miska	Paul
Londongatyás Veréb István	Nagy Pista	Pávás Kardos
Lovas	Nagybajúszú Laczi Miska	Pëckó
Lózápor	Nagyfogú Laczi Jani	Pécskai Roza

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Pénztárnok Bacsó Andris	Ricskés Kata	Sutús
Péró	Riffer	Sutús Garajkó
Pesti Tóni	Rigó	Sutya
Pëtor	Ritka bajúszú Furák Jani	Süket Fejes
Pilis	Róka	Süle
Pindi	Rossz Nëmës	Süni
Pipás Bodor	Rufusz	Sütő Roza
Pipöc	Ruprikás	Süvír
Piros Miska	Ruszkai Bandi	Szaki
Pisze Pék	Sámsomi Kati	Szalma
Pisztoly Puskás	Samu	Szapó
Pitár	Samu Jóska / Matyi	Szárma Mihály
Pityuska	Sánta Laczi Jóska	Szaros Kata
Piusz	Sánta Pista	Szegyes
Platyusz Furák	Sára	Szekercenyakú
Pocok	Sarki Józsa	Szellem Gyurka
Pohos Csikota	Sarki Roza	Szent
Pöhöly	Savanya	Szenti
Pösze	Savanya Ilona	Szűjgyártó Jani
Pötyi	Savós Jóska	Szilaj
Púder Panna	Sete	Szímensz
Pufi	Sete Bótos	Szirkik Matyi
Puka	Simi	Sziró
Punyë	Sinka	Szitu
Pupa	Snadár	Szódás Jani
Pupi	Sógor Sógor	Szotár
Púpos Bacsó	Sós	Szökő
Púró	Sovány Ilona	Szökő Panna
Puskás	Sórés	Szöllő Pista
Püspök Jani	Spiler	Szörcsi
Recski	Stirlike	Szultán
Rëfërás Matyi	Subulla	Szurutyka
Reku	Sulya	Szuti
Rézhangú Laczi Ferkó	Sumák	Szutyika
Rëzsdás Dancsi	Suszter Ica	Szutykos

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Szürke	Tuncsi Panna	Varga Marciak
Tádé	Tutaj/ tutajos	Varnyú Jani
Tajti	Tutu	Varrónő
Talpi	Tutu Manyi	Varsli
Tápos Imre	Tülki	Vejkó
Tarzan	Tünyem	Vékás
Tasik	Tyúkanyó	Vëntor
Táti	Tyúkos Pista	Vernyó Robi
Taxi Mancsi	Ufós Zoli	Veronyángyó Pistája
Temetős Roza	Újvári	Vërus
Tenyus /Tenyenye	Újvári	Vine
Tigris	Urbán	Virágos Bikás
Tipus	Útász Pista	Vőfín Vígh Miska
Tiraj	Ürgés	Vörös
Tizedes Jani	Üszó	Vörös Bacsó
Toba	Üti	Zakar
Toldi	Vadász Józsa	Zakkant
Topár	Vágnér	Zenó
Topi	Vágóhídi/ hidas Maris	Zorró
Totos	Vajas Jóska	Zöld ás
Tökfej	Vajas Margit	Zsákos
Trafikos Matyi / Bandi	Vak Vancsó	Zseni
Trapp	Vakond	Gázos Kardos
Trunáj	Varg András	Szomorú Ilona
Tuncsi Margit	Varg Imre	Picassó

2.A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Települési Értéktár Bizottság
Apátfalva

Ajánlólevél az „Apátfalvi ragadványnevek” című előterjesztéshez.
Települési értéktárba való felvételhez.

Tisztelt Bizottság!

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Apátfalva Csongrád megye néprajzilag különös községe. Szívesen látogat oda minden néprajzkutató, bármilyen témában is kell gyűjtenie. Egyik ilyen ma is fellelhető érdekes téma a ragadványnevek apátfalvi használata. Több adatközlővel való beszélgetés során már a legelején feltűnő, hogy nem a hivatalos nevén emlegetik a rokonokat, szomszédokat.

A zárt faluközösség kialakított magának egy másodlagos elnevezésrendszert, mely számukra sokkal kifejezőbb volt.

Egyik csoport a ragadványnevek az 1800-as évektől használatban voltak az azonos nevű családok megkülönböztetésére. Kényszerűségből ragasztottak neveket, mert nagyon sok Varga, Sóki, Mátó, Tóth stb. nevű család volt. Ezek nyilvánosan elfogadott, még írásban, anyakönyvekben is használt nevek, nincs pejoratív értelmezésük.

A másik csoport a csúfnevek, melyeket csak szóban használtak, de az egész falu ismerte.

Az idegennek fejtörést okoztak, sokszor kellemetlen helyzeteket, mert ők nem tudták a csúfnevek használatának íratlan szabályait. Naivan azt hitték ezek a hivatalos nevek, bátran használták a megnevezett személy előtt is. Pedig ezekért az elnevezésekért többen nagyon megharagudtak, mert sok csúfnév negatív értelmű volt.

A gyűjtések szerint ma is képződnek új ragadványnevek, s a szülőkről áthagyományozódnak a gyerekeikre. Ez a különleges jelenség csak a faluban maradó fiatalok körében él tovább.

Javaslom ezt az érdekes témát a helyi értéktárba

Makó, 2016. december 3.

Komár Mátyás
néprajzos

Apátfalvi ragadványnevek települési értéktárba javaslása.

Amikor Makón valami rendezvényen több apátfalvi beszélget a makóiak csak hallgatnak, mert rendes neveket nem is használunk, csak a másik nevén emlegetünk mindenkit. A hivatalos név senkit sem érdekel, a ragadványnév rövidebb is és könnyebben rá lehet ismerni mindenkire. Az tudja csak ezeket a neveket aki itt él, benne van a falu életében, haverok, család stb. Sokan haragszanak érte, mert valami rossz tett miatt kapták, vagy valami fogyatékkukra találták ki az ismerősök a csúfnevet.

Nem is gondoltam, hogy ilyen sok csúfnév van, érdekel, hogy ki miért kapta. De attól nem szabad kérdezni akire mondják, mert balhé lesz belőle. A téeszben a férfiak között rengeteg ragadványnév lett. Az öregek tudnak mesélni.

Javaslom a ragadványneveket a helyi értéktárba, sehol sincs ennyi a környékben.

Apátfalva, 2016. december 3.

Varga Tamás
Apátfalva,

Ajánlólevél az Apátfalvi ragadványnevek települési értéktárba történő felvételéhez.

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Ragadványneveket, csúfneveket legutóbb 1992-ben gyűjtött Apátfalván Mátó Edit és csapata. Akkor is kb. 10 személy dolgozott a nevek összegyűjtésén. (279 db) 2016-ban megint nekifogtunk, a régi gyűjtés alapján, az eltelt évek alatt keletkezett új nevekkel bővítettük a névtárat. 528-névnél tartunk most. Az adatszolgáltatók között vannak fiatalok, (15-25 évesek) idősek, (70-80 évesek), és megkérdeztünk cigány származásúakat is. A gyűjtésben összesen kb 20 fő vett részt.

A falu helyzete a ragadvány és csúfnevek szempontjából több mint sajtós, hiszen az 1750-es telepítéskor sok hasonló nevű család telepedett le. A lakosok 1960-ig zárt közösséget alkottak, nem hoztak lányt más faluból, és ők se mentek férjhez csak falubelihez. Ez a folyamat csak szaporította az azonos nevű nagycsaládokat. Hogy meg tudják különböztetni pl. a Varga családokat, különböző ragadványneveket illesztettek a vezetéknevük után. Ezek első betűje írásban is jelölt, az anyakönyvekben, sírokon is fellelhető. Varga S. József (Sinka) Sóki G. Mihály (Garajkó). Idővel azonban a szóbeliség csak a ragadványneveket használta.

Bár a pátfalviak köznapi beszédében nincs olyan mondat, amikor ne hangozna el ragadványnevük, vagy csúfnévük, mégis nagy az irántuk való ellenállás. Az összegyűjtött rengeteg nevet nagyon nehéz kategorizálni. A 100 éve már meglévő ragadványnevek többségét elfogadják a családok, hisz régen még az anyakönyvekben is írva voltak. Az újonnan keletkezett ragadványneveket, ahol még csak 1-2 generáció kapta a nevet, általában nem szeretik, csúfnévként tartják. A kifejezetten egy személy jelölésére használt csúfnevekért pedig nagyon haragszanak. A mindennapi beszédben mindenki használja, mondja, de mégis úgy tesznek, mintha nem lenne ilyen. Szóban még csak elfogadott, de leírni nem szabad. (Pl. egy névsor összeállításánál nem szabad odaírni a ragadványnevet, pedig arról mindenki tudná kiről beszélünk), írásban nem vállalják fel. A faluban beszédben mindenki használja a csúfneveket, hisz így legkönnyebben megértik egymást. A csúfneveket mindenki ismeri.

A hozzájuk tartozó hivatalos nevek bediktálásánál gond volt. A nevek kb 30% ában több személyt is meg kellett kérdezni mire kiderült a valódi név. Jellemző, hogy a régebben elhunytakra is csúfnevükön emlékeznek.

Sokszor a szülőről átörökítik a csúfnevet a gyerekekre, ekkor a kis előtagot teszik elé.

A gyűjtés során többször előfordult, hogy a ragadványnevet tudták a hivatalos névnek.

Az adatközlő lepődött meg. Az is gyakran előfordult, hogy egy ragadványnevű mondásakor még egy csúfnév is elhangzott ugyanazon személy kapcsán.

Az új lakosok amíg meg nem tanulják a ragadványneveket sok mulatságos, vagy bosszús esetnek lesznek tanúi, esetleg kínos helyzetbe kerülhetnek.

Ezen egyedi „belső használatra való” névadási rendszert javaslom a települési értéktárba.

Apátfalva, 2016. 12. 01.

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Vargáné Nagyfalusi Ilona
tanítónő